

Saarde Sõnumid

Nr.1 (61) Teisipäev, 31. jaanuar 2006

Hind 5 kr.

Vallavolikogu veerg

Ühinenud Saarde vald

Kohalike omavalitsuste valimistest on möödunud rohkem kui kolm kuud. Ühinenud Saarde vallale olid need esimesed suured valimised, kus osalesid üheskoos endise Saarde ja Tali valla ning Kilingi-Nõmme linna rahvas. Otsus ühinemise kohta oli tehtud kolme volikogu poolt rahvahääletusele tuginedes juba 2005. a alguses.

Mis on siis pärast valimisi toimunud?

Kohe pärast valimisi asus tööle uus volikogu, kes mõningase viivituse järel valis enda hulgast esimehe ja aseesimehe. Ja siis algas juba kibekiire töö. Uuele vallale oli vaja vallavanemat, vallavalitsust ja uut juhtimisstruktuuri, põhimäärust, avaliku korra eeskirja, heakorra eeskirja ja palju palju teisi uusi vajalikke määrusi. Moodustada ja tööle rakendada oli vaja volikogu alatiseid komisjoneid. Täna töötavad eelarve-, revisjoni-, sotsiaal-, arengu- ja sümboolikakomisjon. Volikogu istungid on toimunud kolme kuu jooksul kuuel korral. Aga istung on vaid üks osa volikogu liikme tööst, sest töötada tuleb nii kodus kui komisjonides.

Praegu on meil uus ja teotahteline vallavalitsus ning tööle on võetud peaaegu kõik vajalikud ametnikud. Ära on kasutatud loomulikult endised teadmised, aga juurde on võetud ka uusi energilisi inimesi. Aga teha on samuti veel palju. Vaja on uuele vallale ühist arengukava, üldplaneeringut, uut lippu ja vappi ning palju muud. Teoksil on kahe endise, Kilingi-Nõmme ja Saarde Kommunaali ühendamine, mis on veninud aastaid.

Saabunud külmaperiood koos külmunud torudega paneb proovile meie spetsialistide võimed. Hädasolijail lohtuseks niipalju, et probleeme jätkub nii eraomanike kui valla hoonetes. Ka allkirjutatu pole pääsenud külmunud torudest.

Olen veendunud, et ühinemine on meie piirkonnale tervikuna kasulik. Loodan, et ei ole rikutud ega rikuta ka edaspidi Kilingi-Nõmme, Saarde ja Tali inimeste huvisid. Kui ühinemises on ka üksikuid negatiivseid momente, siis kindlasti kaalub positiivne selle üles. Oluline on, et meil oleks üks tugev ja hästitoimiv omavalitsus.

Aga kindlasti ei suuda üks vallavalitsus ega volikogu viia elu valdas sellisele tasemele, millega kõik rahul oleks. Meie kõik, Saarde inimesed, peame kaasa aitama valla arengule vastavalt oma võimalustele. Lihtne on arvustada üht või teist ametimeest, aga palju raskem on ise paremini töötada.

Mul on hea meel, et selleks korraks paistab ka volikogus suurem poliitiline võitlus selja taga olevat ja arutatakse ühiselt Saarde valla asju. Nii see ju olema peabki. Olen korduvalt väljendanud arvamust, et "suur" poliitika ei sobi kohaliku elu korraldusse.

Soovin jõudu ja jaksu kõigile Saarde valla elanikele meie ühise eesmärgi saavutamiseks!

Väino LILL
Saarde Vallavolikogu esimees

Kilingi-Nõmme vahetus perearst

Alates 01.01.2006 ei tööta enam meie piirkonna perearstina dr. Ruth Song. Kolmanda perearstina asus tööle dr. Endel- Eerik Maddison, kes võtab patsiente vastu meie polikliinikus esmaspäeviti kell 8.00- 11.00, teisipäeviti 10.00-14.00 ja kolmapäeviti 15.00-18.00.

Doktor Maddison töötab perearstina ka Talil, uue praksise avamiseks toetas vallavalitsus teda ca 45 000 krooniga vajalike seadmete muretsemisel.

Neljapäeviti 8.00-10.00 ja reedeti 8.00-12.00 võtab patsiente vastu dr. Maddisoni pereõde Virve Simson.

Mare KURRI
Saarde valla sotsiaalametnik

Kuidas saaks paremini

Kindlasti tekitasid jaanuari alul pikalt kestnud sula tulemusel ääretult libedaks muutunud teed/tänavad väga paljudes trotsi ja pahameelt. Keegi kukkus, keegi ei jõudnud libeduse tõttu õigeaks ajaks õigesse kohta, keegi lihtsalt libises autoga teel kraavi. Samas tahaks kiita meie valla koolilapsi teenindavaid bussijuhte, kes vaatamata kohati lausa uisuväljakutele sarnaneval teel suutsid neile pandud ülesannetega toime tulla.

Oma mõttes tahaks seepeale kedagi kiruda ja süüdistada ning esimesena meenub Vallavalitsus, kes ka tegelikkuses on seatud seisma valla kodanike heaolu eest. Uues vallas on koos Kilingi-Nõmme linnaga kokku üle 600 kilomeetri teid ja tänavaid, millest otseselt valla hallatavaid teid on ligi 200 km. Siia lisaks näpuotsaga linna kõnniteid juurde. Eks nende seas on rohkem- ja vähemkasutatavaid.

Tegelikkust ilustamata tunnistan, et ka parema tahtmise juures ei ole me suutelised kõiki teid/tänavaid piisavalt liivatama. Käesoleval hetkel puudub vallas ka liivatamiseks vajalik tehnika. Kilingi-Nõmme Kommunaal ja Saarde Kommunaal on püüdnud oma võimaluste piires teede sõidetavusele kaasa aidata. Samuti oleme kasutanud aeg-ajalt ka Teedevalitsuse teenust.

Siinjuures tahaksin aga pöörduda kõikide valla elanike poole palvega - vaadake kriitilise pilguga üle oma kinnistu piires ja sellega piirnevad alad! Kilingi-Nõmme linnas on mitmed eramud, kellel on küll olemas omanik, kes aga ei pea kehtivaid heakorraeeskirju millekski ega tee

välja temal lasuvast kohustusest liivatada kinnistuga piirnevat kõnniteed. Iga täiendav info teede, trüüpide ja muude ohutut liiklust puudutavate probleemide kohta on alati teretulnud ja võimaluse korral püüame ühiselt kitsaskohtadest üle saada.

Lumetõrjeks oleme selleks aastaks sõlminud ja sõlmime ka edaspidi lepinguid kõikide asutuste, organisatsioonide, talunike ja eraisikutega, kes omavad vastavat tehnikat ja on avaldanud sellekohast soovi. Detsembri lumesadu näitas, et kõikide teede lahtilükkamisega me ühe päeva, vaatamata pingutustele, hakka ei saanud. Samas on Vallavalitsus võtnud eesmärgiks, et valla teid lükates ei unustataks ka teedest kaugemaid majapidamisi. Inimlikult on mõistetav, et iga inimene ootab esmajärjekorras just tema teeotsa lahtilükkamist, paraku on esmatahtsad objektid (koolid, ühiskondlikku kasutamist leidvad hooned, laste koolibussi liinid ja tihedama liiklusega teed) siiski prioriteetsed. Hetkel on veel pisemaid kasutamata reserve ja kui kuskil piirkonnas peaks mitu päeva liiklus olema takistatud, siis tasub kindlasti oma murest taas vallamajja

teada anda. Kui keegi leiab, et tema saaks ka oma tehnikaga osutada kaasabi, siis andke sellest samuti teada. Kohati on piirkondi, kuhu jõudmiseks kulub seni sõlmitud lepingute alusel teede hooldajal üsna pikk aeg.

Tänavavalgustuse teemast tahaks rääkida pikemalt järgmises lehenumbris. Etteöelduna ehk nii palju, et ainuüksi erinevaid tänavavalgustuse liinilõike on uues vallas üle kümne. Kõikidel nendel on eraldi sisse ja väljalülitamise automaatika, mis paraku pärast volukatkestust neile seatud eesmärgiga enam toime ei tule. Kindel on aga see, et hetke seis jääb veel kaugele sellest ideaalist, kuhu me tahame jõuda. Paljuski seab tegemistele piirid ka veel vastu võtmata uue aasta eelarve, mille teine lugemine on alles volikogul ees. Soovitan valijaid oma volinikuga kontakteeruda ja tema kaudu oma soovid ja mõtted edastada volikogule, kes kokkuvõttes annab vallavalitsusele juhtnöörid edasiseks tegutsemiseks.

Andres KUKK
abivallavanem

Haigla mure!

Vana-aasta viimane päev tõi sulailma. Tore oli vaadata, kuidas pakiv lumi lastele rõõmu valmistas. Kes ehitas kindluseid, kes lumememmesid. Kogu seda sagimist vaadates rändas mõte inimestele, kes peavad olema haiglas. Ka neil on kindlasti olnud toredaid talvepäevi, täis tegutsemist. Kui kodused lumememmed olid valmis, küsisin lastelt: "Kas lähme teeme haigetele ka aastavahetuse kingituse?" Vastuseks sain: "Lähme kohe!" Nii valmisidki 2 käest kinni hoidvat sõpra – suurem neist 2005 ja noorem, pisut väiksem 2006.

2. jaanuari hommikul tööle tulles jäid kodused lumememmed ootama. Nad püüsid kolmekuningapäevani, mil kuused toast viidi ja sealt veel nädalajagu edasigi, kuni tuli uus sula. Haigla lumemestel oli aga teise jaanuari hommikuks "kaelad murtud". Kas tõesti ei märgatud, et lu-

memehed olid tehtud haigetele rõõmuks! Keegi tundis lõhkumist suuremat rõõmu!

Eakate hingerahu rõõvib ka see, kui lumepallid vastu aknaklaasi mürtsatavad. Talvel lume-, suvel sopapallid.

Meil on suur ja ilus aed, mis on ümbritsetud kuusehekega. Korduvalt on tulnud korrale kutsuda noori, kes ei austa teiste territooriumi ja vara, tundub, et ka mitte oma tervist. Meie aed on neile suitsunurgaks. Oleme istutanud käikudesse uusi kuuski, pannud vahele isegi traadi, kuid ... Seda kurtmist võib veel jätkata. Vaevalt, et noored seda loevad, kuid ehk saavad vanemad nende tähelepanu juhtida sellele, et asutus lubab territo-

riiumit läbida väravate kaudu. Siin olev vara kuulub asutusele. Ei ole vaja siin oma jõudu kulutada noorte õunapuude raputamisele, rumaluste karjumisele jne.

Tegelikult ei ole asi lumememmes ja lume- ning sopapallides, vaid s u h t u m i s e s. Nooreks ei jää meist keegi, kui vanaduspäevi on antud!

Kristi SUTT

Uued vallaametnikud

Käes on aeg tutvustada vallarahvale vallavalitsuse maja, seal olevaid ametikohti ning vallarahvast teenindavaid ametnikke.

Sisenedes vallamajja, leiata kohe tahvli, mis annab teile teada, millises ruumis töötab teile vajalik ametnik, numbrid on kõikide tubade ustel. Kui midagi jääb arusaamatuks, siis saate infot vestibüülist istuvalt sekretär-asjaajajalt KRISTI TAMSONilt, tema aitab teid näiteks dokumentidest tehtavate koopiade tõestamisel, passide ja ID kaartide taotlemisel ning paljudes muudeski asjaajamistes. Vallavanema vastuvõtulegi juhatab teid Kristi Tamson.

Abivallavanem on ANDRES KUKK, tema tööruum asub koridori kaugemas otsas, tema kompetentsi kuuluvad probleemid, mis on seotud valla majanduseluga, teed, tänavad, valgustus jne.

Üks valla tähtsamaid ametikohti on vallasekretär, kes peab tagama kõigi valla õigusaktide ja dokumentide seaduspärasuse. Ainukesena valla ametnikest on tema allkiri õiguspärane mõningatel notariaalset kinnitust vajavatel dokumentidel. Väga vastutusrikas kohustus on volikogule määruste, korralduste ja otsuste eelnõude ettevalmistamine. Vallasekretäri hoida on valla vapipitsat. Vallaelanikul on vallasekretäri juurde asja ka elu kõige rõõmsamal ja kurvemal ajal - tema registreerib nii inimese sünni kui ka surma (sama õigus on ka sekretär-asjaajajal). Seda suurt täpsust ja kohusetunnet eeldavat ametikohta täidab praegu veel üks Pärnumaa omavalitsuste raudvaradest MAIE TUUKSAM.

Peamaakorraldajana töötab TIJU KARU, küllap maa-rahvas on temaga tuttav juba varasemast ajast, sest töötas ta samal ajal ka endises vallavalitsuses, linnarahval on võimalus pöörduda oma tuttava ametniku PEET MARDU poole, kes töötab nüüd vanemaakorraldajana. Ja loomulikult võtavad nad mõlemad maaküsimustes vastu nii maakui linnarahvast.

Maakorraldajatega ühes ruumis töötab keskkonnaspetsialist - EESI KOLLA, kelle kureerida on üha tähtsamaks muutuv keskkonnakaitse, väga suurt osa sellest omab jäätmealane tegevus. Kõigi probleemidega, mis puudutavad valla veeobjektide ja karjäärade kasutust, tuleb pöörduda just selle ametniku poole.

Kord nädalas võtavad kliente vastu piirkondlik metsakorraldusspetsialist PEEP PÖLMA ja ehitusnõunik AIN BIRK. Esimene neist on kohal igal esmaspäeval kell 8.00 kuni 14.00 ja teine igal teisipäeval samal ajavahemikul.

Kõigeaegselt seondub haridusega, tegeleb EVALD TAMSALU. Tema juurde on asja nii koolide, lasteadeade, raamatukogude direktorit juhatajatel kui ka inimestel, kellel on tekkinud probleeme seoses eelpooltoodud asutus-

**Vallavanem
Kalle Song**

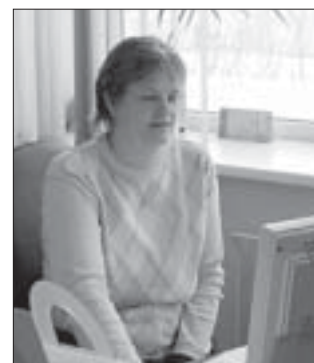
**Abivallavanem
Andres Kukk**

**Vallasekretäri kt
Maie Tuuskam**

**Sekretär-asjaajaja
Kristi Tamson**

**Tali TP sekretär-asjaajaja
Marju Antson**

tega.

Kaua aega on omavalitsustes olnud vaeslapse osas spordi- ja kultuuritöö, uues vallavalitsuses töötab päeva-, kultuuri- ja spordikeskuste juhatajana AVO TURSK. Tema vastutada on vallas korraldatavad kultuuri- ja spordiüritused, koordineerida rahva- ja tervisespordialast ning päevakeskuste tööd.

Nõunik INDREK TALTS on ametnik, kes tegeleb valla arengu seisukohalt lahendamist vajavate probleemidega. Algatab ja koostab probleemide lahendamiseks vajalikke rahvusvahelisi ja kohalikke projekte ning uuringuid, ühesõnaga otsib rahastamisvõimalusi siseriiklikest ja rahvusvahelistest fondidest ning esitab selle taotlemiseks vajalikku dokumentatsiooni. Tema juurde on teretunud kõik, kes on huvitatud valla arengu huvides koostatavate projektide ja taotluste kirjutamisest.

Sotsiaalametnikena töötavad vallamajas MARE KURRI ja MAE ANNAST. Nende juurde on oodatud kõik need, kes vajavad nõu ja abi sotsiaalküsimustes. Kohapeal saab vormistada pensioni-, puudeastme- ja peretoetuste taotlusi, koos püütakse lahendada muresid, mis on tekkinud elus toimetulemisega. Arvatavasti on esialgu inimestel lihtsam suhelda töötajaga, kes neid teenindas varemgi, st maarahval Mare Kurri ja linnarahval Mae Annastiga, kuid mõlemad on valmis ära kuulama ja aitama igat vallaelanikku.

IT ja infospetsialistina töötab AHTI SELLER, kes hoiab töökorras kogu vallavalitsuse ja allasutuste arvutipargi. Tema toimetab ka uuesti ilmuma hakanud valla ajalehte Saarde Sõnumid.

Pearaamatupidaja on ANNE SAAR, keda aitavad kolm vanemraamatupidajat VIRGE KRAAV, LEHTI MEERENTS ja LY LOORENTS.

Maja soojuse eest hoolitseb MARTIN VUGT ning puhtuse eest AGNES APSOLON.

Väljaspool maja on vallavalitsuse palgal koduhooldustöötajad ASTA LILL ja EVE RUUSMANN.

Talil peab sidet vallamajaga ning teenindab kohalike elanikke MARJU ANTSON. Sotsiaalhoolekandega tegeleb endiselt EHA TIITUS.

Kalle SONG
Saarde vallavanem

**Peamaakorraldaja
Tiiu Karu**

**Vanemmaakorraldaja
Peet Mardu**

**Keskkonnaspetsialist
Eesi Kolla**

**Piirkondlik metsanduse
spetsialist Peep Põlma**

**Ehitusnõunik
Ain Birk**

**Nõunik
Evald Tamsalu**

**Päeva-, spordi- ja kultuurikeskuste
juhataja Avo Tursk**

**Nõunik
Indrek Talts**

**Sotsiaalametnik
Mare Kurri**

**Sotsiaalametnik
Mae Annast**

**TALI TP sotsiaalametnik
Eha Tiitus**

**IT- ja infospetsialist
Ahti Seller**

**Pearaamatupidaja
Anne Saar**

**Vanemraamatupidaja
Virge Kraav**

**Vanemraamatupidaja
Ly Loorents**

**Raamatupidaja
Lehti Meerents**

SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hooldekeskus müüb

avalikul suulisel enampakkumisel **kaubiku KIA BESTA** (1996, diisel, läbisõit 198000 km).

Alghind 30000 EEK.

Enampakkumine toimub 17.06.2006 kell 11.00 Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hooldekeskuses kab 233 (arst-juhataja).

Tagatisraha 3000 EEK ja osavõtutasu 100 EEK peab olema eelnevalt tasutud SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hooldekeskuse arveldusarvele nr10220029031011.
Info telefonil 561 51394.

Saarde Vallavalitsus müüb

avalikul suulisel enampakkumisel **väikeveoauto NISSAN KING CAB** (1989, bensiin, läbisõit 356 000 km).

Alghind 5000 EEK.

Enampakkumine toimub 17.02.2006 kell 10.00 Saarde Vallavalitsuses kab 2.

Tagatisraha 500 EEK ja osavõtutasu 100 EEK peab olema eelnevalt tasutud Saarde Vallavalitsuse arveldusarvele nr 221011807958.

Müügitingimustega saab tutvuda kab 9, Saarde Vallavalitsus, Nõmme 22, Kilingi-Nõmme, tel 5349 4259.

Saarde vallavolikogu istungitel

18. jaanuaril toimunud volikogu istungist võttis osa 18 volikogu liiget, vallavanem Kalle Song ja peamaakorraldaja Tiiu Karu. Päevakorra 9 punkti arutelul osalesid Eesti Linnade Liidu esindaja hr Jüri Võigemast ja Eesti Maa Omavalitsuste Liidu esindaja hr Märt Moll.

Päevakorrapunkt nr 1. **Saarde Vallavolikogu liikmete Tiiu Karu ja Indrek Taltsi volituste ennetähtaegne lõpetamine ja asendusliikme määramine.**

Ettekanne valla valimiskomisjoni esimehelt Maie Tuuksamilt.

Saarde Valla Valimiskomisjoni otsusega lõpetati vallavolikogu liikmete Tiiu Karu ja Indrek Taltsi volitused ennetähtaegselt seoses vallaametnikuks kinnitamisega.

Asendusliikmena määrata vallavolikogu koosseisu valimisliidust Saarde Aita Matson.

Päevakorrapunkt nr 2. **Saarde Vallavalitsuse hallatavate asutuste põhimääruste muutmise, kinnitamine ja kehtetuks tunnistamine.**

Ettekanded pidasid volikogu esimees Väino Lill, vallasekretäri kt Maie Tuuksam ja vallavanem Kalle Song.

17 poolt ja 1 erapooletu häälega võeti vastu Saarde Vallavolikogu määrus nr 11 „Saarde Vallavalitsuse hallatavate asutuste põhimääruste muutmise, kinnitamine ja kehtetuks tunnistamine”.

Päevakorrapunkt nr 3. **Saarde Vallavalitsuse hallatavate asutuste koosseisude kinnitamine.**

Ettekanne volikogu esimehelt Väino Lillelt, vallavanem Kalle Songalt.

Sõna võtsid volikogu liikmed Avo Tursk ja Evi Lapp.

Ühehäälselt võeti vastu Saarde Vallavolikogu määrus nr 12 „Saarde Vallavalitsuse hallatavate asutuste koosseisude kinnitamine”.

Määrusega kinnitati hallatavate asutuste koosseisukoosseisud järgmiselt: Kilingi-Nõmme Gümnaasium teenindav personal 41,8 ametikohta; Kilingi-Nõmme Lasteaed “Kröll” 29,75 ametikohta; Kilingi-Nõmme Raamatukogu 2,5 ame-

tikohta; Kilingi-Nõmme Klubi 4,5 ametikohta; Kilingi-Nõmme Muusikakool 10 ametikohta; Tihemetsa Põhikool teenindav personal 8,5 ametikohta; Tihemetsa Lasteaed 4,125 ametikohta; Allikukivi Raamatukogu 1,5 ametikohta; Tali Põhikool teenindav personal 10,55 ametikohta; Tali Lasteaed 3,25 ametikohta; Tali Seltsimaja 2 ametikohta; Tali Raamatukogu 1 ametikoht.

Määrus jõustus kolmandal päeval peale avalikustamist.

Päevakorrapunkt nr 4. **Saarde Vallavolikogu arengukomisjoni moodustamine, komisjoni esimehe valimine ja komisjoni koosseisu kinnitamine.**

Ettekanne vallavolikogu esimehelt Väino Lillelt.

Komisjoni esimehe kandidaadiks esitati Agu Leivits.

Viidi läbi salajane hääletamine. Salajase hääletamise tulemusena valiti arengukomisjoni esimeheks Agu Leivits. Liikmeteks kinnitati Erli Aasamets, Indrek Talts ja Tiiu Karu.

Ühehäälselt võeti vastu Saarde Vallavolikogu otsus nr 22 „Saarde Vallavolikogu arengukomisjoni moodustamine, komisjoni esimehe valimine ja komisjoni koosseisu kinnitamine”.

Päevakorrapunkt nr 5. **Saarde valla territooriumil Eesti lipu alaliselt heiskamise kohtade määramine.**

Ettekanne vallavolikogu esimehelt Väino Lillelt.

Ühehäälselt võeti vastu Saarde Vallavolikogu määrus nr 13 „Saarde valla territooriumil Eesti lipu alaliselt heiskamise kohtade määramine”.

Määrusega lubati Eesti lipp alaliselt heisata Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi hoonele, aadressil Kilingi-Nõmme, Sambla tn 18; Pärnumaa Kutsehariduskeskuse Tihemetsa õppekoha õppehoonele, aadressil Saarde vald, Tihemetsa alevik. Määrus jõustus kolmandal päeval peale avalikustamist.

Päevakorrapunkt nr 6. **Auditori määramine.**

Ettekande pidas vallavanem Kalle Song.

16 poolt, 1 vastu ja 1 erapooletu häälega võeti vastu Saarde Vallavolikogu otsus nr 23 „Auditori määramine”.

Endiste Kilingi-Nõmme Linnavalitsuse, Tali Vallavalitsuse ja Saarde Vallavalitsuse

se 2005. a majandusaasta auditeerijaks määrati Audiitorfirma KLEA. Otsus jõustus teatavakstegemisest.

Päevakorrapunkt nr 7. **Saarde valla sümboolikakomisjoni moodustamine.**

Ettekande pidas vallavanem Kalle Song.

Komisjoni esimehe kandidaadiks esitati Aita Matson. Viidi läbi salajane hääletamine. Salajase hääletamise tulemusena valiti komisjoni esimeheks Aita Matson.

16 poolt ja 2 erapooletu häälega võeti vastu Saarde Vallavolikogu otsus nr 24 „Saarde valla ajutise sümboolikakomisjoni moodustamine”.

Saarde valla vapi ja lipu kavandite väljatöötamiseks moodustati ajutine sümboolikakomisjon järgmises koosseisus: esimees Aita Matson, liikmed: Peep Kaljuste, Agu Leivits. Otsus jõustus teatavakstegemisest.

Päevakorrapunkt nr 8. **Kinnistu jagamisel saadud katastriüksuste sihtotstarbe määramine.**

Ettekanne peamaakorraldaja Tiiu Karult.

Ühehäälselt võeti vastu Saarde Vallavolikogu otsus nr 25 „Kinnistu jagamisel saadud katastriüksuste sihtotstarbe määramine”.

Saarde vallas Reinu külas asuva OÜ Kaunsaare maaüksuse jagamise tulemusel saadud katastriüksuste sihtotstarbed määrati järgmiselt:

1. OÜ Kaunsaare katastriüksus - 011. Maatulundusmaa (M) 100 %.

2. BITI katastriüksus - 002. Ärimaa (M) 100 %.

Päevakorrapunkt nr 9. **Eesti Linnade Liidu või Eesti Maa Omavalitsuste Liidu liikmeks astumine.**

Ettekanded Eesti Linnade Liidu esindajalt Jüri Võigemastilt ja Eesti Maa Omavalitsuste liidu esindajalt Märt Mollilt.

15 poolt ja 2 vastu häälega otsustati nimetatud küsimuses praegu otsust mitte vastu võtta.

Päevakorrapunkt nr 10. **Informatsioon ja küsimustele vastamine.**

Informatsiooni andis vallavanem Kalle Song.

Esitatud informatsioon võeti teadmiseks.

Valla teedest

Oli reede ja kolmeteistkümnes kuupäev, kui Saarde valla neli ametnikku (Andres Kukk - abivallavanem, Tiiu Karu - peamaakorraldaja, Eesi Kolla - keskkonnaspetsialist ja Indrek Talts - nõunik) võtsid ette väikese ringreisi Saarde vallas. Eesmärgiks oli vaadata üle meie teede ja bussipeatuste olukord.

Nagu te mäletate, oli see reede üks libeda alguse päevi ja ka meie saime seda omal nahal tunda. Alustades oma teekonda endise metsamajandi kontori juurest ja suundudes Ora järve poole, pidime peagi tegema esimese sunnitud peatuse, et mitte kraavi maanduda. Oli õnn, et siiski teele jääme. Nimetatud teelõik sai eelmisel aastal uue kruusakatte ja suuremas osas on teekallastelt ka võsa raiutud ning oksad kokku veetud, need ootavad purustamist. Teine teelõik, millele eelmisel aastal uus kruusakatte veeti, oli Sigaste raudteetööleõidust alates kuni endise Massi metsakonna kontorini ja seal veel edasi mõned lõigud kuni Kutja teeotsani. Eelpool nimetatud teelõigud olid olnud väga halvasti seisus juba mitmeid aastaid.

Millest aga on tingitud teede niisugune seisukord? Mida me saaksime ise ette võtta, et see olukord nii kiirelt ei halveneks? Hoiame teekallaste võsastumist oma kinnistu

Tihemetsa bussijaam.

osas, püüame mitte teostada raskevedusid siis, kui teelud ei ole selleks sobivad (näit. suurte sajuperioodide ja teedelagunemise ajal).

Selliste ringsõitudega püüame kokku panna 2006. aasta suvel remonditavate teelõikude järjekorda. Kahjuks ei jätku meil jõudu, et kõiki teid iihke aastaga remontida. Saarde vallas on tänaseks 131,2 km kruusateid ja 26,3 km tänavaid. Siia lisandub veel hulk kilomeetreid avalikus kasutuses olevaid erateid, ka need vajavad remonti. Mitmed bussipaviljonid vajavad sanitaarremonti, osades peatustes on vaja pinke paigaldada, puuduvad prügikastid bussipaviljonide juures. Tihemetsa bussipaviljon pole sellisel kujul enam vajalik, see tuleks renoveerida.

Kevadel alustatakse ka Kilingi-Nõmme – Tali maantee remonti ja see peaks valmima juba sama aasta sügiseks. Tee saab mustkatte ja rajatakse samale teetammile, millest 1,7 km pikkune lõik saab ka uue alus põhja.

Selle väikese ringreisiga sõitsime läbi tühise osa valla teedest. Et kõik teed korralikult üle vaadata ja teha märkmeid puuduste kohta, peame varuma veel mitmeid päevi. Ka teie, armsad vallaelanikud, olete teretulnud jagama meile infot kas mõne laguneva teetruubi kohta, raskelt võsastunud või tugevalt lagununud teelõikude kohta.

Teeme koostööd meie parima tuleviku nimel!

Tiiu KARU

Eesti Kultuurkapital võtab vastu stipendiumitaotlusi

Stipendiumitaotlusi saavad esitada nii eraisikud kui juriidilised isikud oma tegevuse toetamiseks. Isikud, kes on planeerinud ise või oma kollektiiviga järgneva tegevusaastaks üritusi, mis on kooskõlas Eesti Kultuurkapitali Nõukogu toetuspõhimõtete (all loetletud), võiksid kaaluda toetuse taotlemist.

Taotluste esitamise tähtajad on 20. veebruar, 20. mai, 20. august ja 20. november.

Kui taotluste esitamise viimane päev satub riiklikule pühale või nädalavahetusele, siis on tähtjaks sellele järgneva esimese tööpäev.

Postiga taotluse esitamisel lähevad arvesse ka tähtjakuupäeva postitemplit kandvad taotlused.

Hiljem saabunud taotlused vaadatakse läbi järgmises jaotuses.

Taotluse esitamisel ja ürituse rahastamise kavandamisel tuleks kindlasti arvestada esitatud taotluse menetlemisega, seega planeeritud üritus võiks alata mitte varem kui kolm kuud peale projekti esitamise tähtaega.

Soovitav on tegevusi pikevalt ette kavandada ja alati **arvestada võimalusega, et projekti rahastajad ei pruugi projekti toetada.**

Seega tuleb alati eelnevalt läbi mõelda negatiivne stsenaarium juhuks, kui projekti ei rahastata või rahastatakse vähemal määral küsitust.

Enne taotluse täitmist on soovitatav tutvuda vastava sihtkapitali stipendiumide jaotamise põhimõtete ja Kultuurkapitali koduleheküljel <http://www.kulka.ee>.

Esitatud taotluste läbivaatamise järel saadetakse kõikidele taotlejatele kirjalik vastus taotluse rahuldamise või mitterahuldamise kohta hiljemalt taotluste esitamise tähtajale järgneva kvartali teisel nädalal.

Informatsioon eraldatud stipendiumide kohta avaldatakse Kultuurkapitali veebilehel, ajalehes „Sirp”, maakondlike ekspertgruppide eraldused maakonnalehtedes hiljemalt taotluste esitamise tähtajale järgneva kvartali esimesel nädalal.

Eesti Kultuurkapitali Nõukogu toetab:

- Eesti seisukohalt olulist ja traditsiooniliste või uute algatustena kultuuri- ja spordiürituste korraldamist ja lä-

biviimist;

- kultuurivaldkonna perioodilisi väljaandeid;

- kultuuri- ja spordiorganisatsioonide või üksikisikute osalemist konverentsidel, seminaridel, festivalidel jm üritustel või võistlustel Eestis või väljaspool Eestit;

- loome- ja teadusalast tegevust.

Nõukogu ei toeta:

- ehitus-, remondi- või renoveerimistöid, v.a. riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamist ja renoveerimist;

- organisatsioonide halduskulude katmist;

- vara soetamist üksikisikutele.

Abi ja informatsiooni projektide kirjutamisel saab küsida Saarde vallavalitsusest.

Indrek TALTS

Saarde vallavalitsus, nõunik
Tel: 449 0162

Saarde
vald
Internetis:

www.saarde.ee

Tasuta küte!

Inimesed, kes on huvitatud valla teede äärest tasuta kütetuude tegemisest, palun võtta ühendust Saarde abivallavanemaga. Samas võimalus teedeäärsete võsast puhastamisega teenida lisaraha.

Kontakti saab tel. 449 0130, 5349 4259 või e-postiga abi@saarde.ee.

Talveaed - Tihemetsa üks muredest

Mured kogunevad ikka sinna, kus midagi toimub... või öieti, enam ei toimu.

Olles küll olukorras teadlikud, käisid seda oma silmaga kaemas abivallavanem Andres Kukk, Vladimir Rujits, Ahti Seller ja Eesi Kolla.

Kutsehariduse reorganiseerimise ja Tihemetsa tehnikumi kokkukuiamisega muutusid paljud hooned, kus varem tehnikum tegutses, ülearuks. Nii on ka suur sööklahoonde kõle ja tühi, vaid osa ruume leiab kasutust kauplusena.

Riigile kuuluv hoone on antud vallale tasuta kasutada, kuid kutsehariduskeskus võib selle kuuajalise etteatamisega ka tagasi võtta. Seega haldab maja praegu Saarde vald, kuid investeringute tegemiseks puudub kindlus ja pole ka vahendeid. OÜ Saarde Kommunaal ja küttefirma SW Energia hoiavad sees minimaalse kütte ja vee.

Küttekulu on niisugusel külmal talvel suur. Tänavu on kulunud juba mitukümmend tuhat krooni. Kasutamata hoonesast saaks välja võtta nii veevarustuse kui kütte, kuid mis saab siis Talveaiaist?

Seni on taimed vastu pidanud. Palmilehed on vastu külma klaaslage, ruumi seintest õhkub rõskust, see näib sobivat südikatele sõnajalapoegadele, kes seinakivide vahele kannu on kinnitanud. Kaktused ja paksulehised potitaimed ning lihtsamad pinnakat-

Ruumi seintest õhkub rõskust, see näib sobivat südikatele sõnajalapoegadele, kes seinakivide vahele kannu on kinnitanud.

tetaimed on kenad lopsakad, mõned öitsevad, kuid soojalambesed palmid on külma-kahjustustega.

Keegi kõrvaline nende ilu ei näe, üksnes hooldajad. Kui kogu majale kasutust ja rentnikke ei leita, tuleb järgmiseks talveks küte siiski välja võtta ja siis on hinnalisematele taimedele vaja uus kodu otsida. Kuhu?

Suur õhujuurtega monstera ise vajab tervet tuba. Kas pakkuda uuele kutsehariduskeskusele, mis Pärnus valmimas? Kevadel tuleb aias selle pilguga ringi vaadata, kas annab midagi kohapeal kasutada ja ümber paigutada või tuleb saata lilled hooldekodusse. Asja tuleb muidugi veel arutada kõigi osapooltega.

Kahju on kenast ja kaua aega südamega hooldatud kollektsoonist, kuid kõigi tühjade majade ja kasutamata ühiselamute kõrval on see ainult üks väike kahju, mis uuenduste läbi on tekkinud.

Kogu sööklahoonde on õpilaste vähesuse tõttu kasutamata. Samuti endine kuulus pagari-töökoda, kust parimaid kringleid ja pirukaid otsimas käidi.

Hotellitoad on möbleeritud, vesi ja leige õhk sees, võiks külastajaidki vastu võtta. Kõik ruumid vajaksid remonti, seintelt on värv kohati koorunud, tuleks ümber seada veetorstik ja muuta ruumide jaotust. Siis oleks võimalik ruume osaliselt kasutada.

Kogu majale kasutust leida praeguses olukorras pole võimalik – vald pole omanik, ja kutsehariduskeskus ka nii suuri ruume ei vaja. Mõned huvilised on siiski üles astunud, kes võtaksid majas ruume rendile.

Võib-olla on kellelgi häid ideid või tuttavaid, kes sööklahoonde kasutuse vastu huvi tunnevad? Võtku vallaga ühendust!

Eesi KOLLA

Vabariigi Valitsus laiendas looduskaitsealade pindala

19.jaanuaril kinnitas Vabariigi Valitsus kahe looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu, mille kohaselt laiendatakse olemasolevate looduskaitsealade pindalad ja kinnitatakse uued kaitse-eeskirjad.

Eelnõu hõlmab Sookuninga looduskaitseala Saarde vallas ja Nigula looduskaitseala Saarde ja Häädemeeste vallas, Pärnu maakonnas.

Kaitse-eeskirja muudatused tulenevad Natura 2000

linnuala ja loodusala elupaigatüüpide kaitse vajadusest.

Seoses liidetavate alade lisandumisega laienes Sookuninga looduskaitseala 2002 ha võrra ja kaitseala pindala on nüüd 5869 ha. Nigula looduskaitseala pindala on 6398 ha, laienedes 1742 ha võrra.

Mõlemal looduskaitsealal kaitstakse ulatuslikku soola ja väärtuslikke elupaiku; näiteks nagu siirde- ja õõtsiksood, rabad, vanad loodus-

metsad, vanad laialehised metsad, rohunditerikkad kuusikud, soostuvad ja soo-lehtmetsad, siirdesoo- ja rabametsad; kaitsealuste liikide elupaiku ning läbirändavaid linnuliike.

Mõlemad looduskaitsealad on rahvusvahelise tähtsusega märgalad - Ramsari alad.

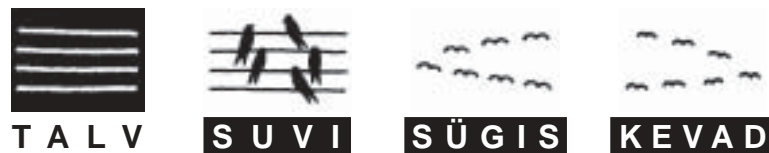
Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu Sookuninga ja Nigula looduskaitsealal, välja arvatud loodusreservaadis ja eeskirjas sätestatud juhtudel sihtkaitsevööndites. Inimeste liikumine on kaitsealadel piiratud ajal ja kohtades, kus see võib häirida kaitsealal esinevaid kaitsealuseid liike. Kaitsealal on lubatud jahipidamine ulukite arvukuse reguleerimise eesmärgil. Telkida ja lõket teha võib kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud ja tähistanud.

Manuela PIHLAP

Keskonnaministeeriumi avalike suhete spetsialist

Inimeste liikumine on kaitsealadel piiratud ajal ja kohtades, kus see võib häirida kaitsealal esinevaid kaitsealuseid liike.

Ilmast ja põllust

Ilm on ikka täiesti ära pööranud.

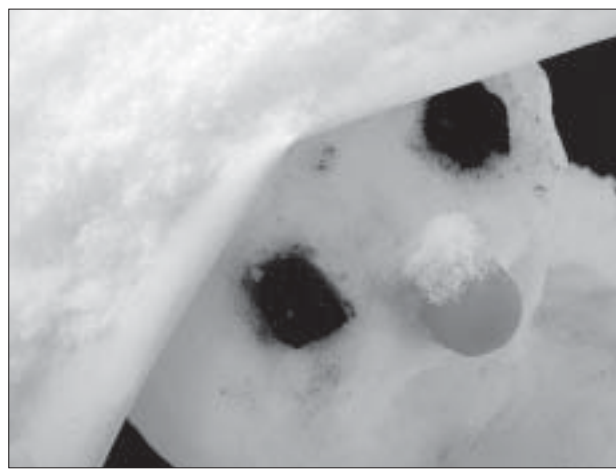
Vähe sellest, et sügis lükkab talve kaugele kevadesse ja kevad saab suve alguseks vaevalt jalad alla. Suve nimetuse all tormab tuult ja tuskab vett veel sügiseni. Rändlinnudki ei taju enam õiget äralennu tähtaega. Suveilmu tähistavad kõrgrõhkkonnad kogunevad siis, kui peaks nagu tavapäraselt vihma kallama - septembrist novembrini.

Väike tagasisaade eelmise aasta ilmakäigule – jaanuaris (kui sajanditorm välja arvata) läks talveks nagu tänavugi alles kuu lõpupoole. Ülitormisele jaanuarile järgnes päev-päevalt külmenev veebruar, oli tuult ja tuisku. Märts meenutas sügavat talve pakase ja paksu lumega peaaegu kuu lõpuni. Aprilli esimeses pooles üllatas äkiline soojalaine, päeval oli päikeses üle +10 kraadi. Rändlinnud tulid heas usus kohale, aga said jälle petta. Ilmad hakkasid uuesti jahenema, külmad ööd kestsid mai algusest saadik, lumesulamisveed aurasisid õhku. Kuivus võttis juba põua iseloomu: mullad kuivasid, metsi ähvardas tulekahjuoht. Puudel pakatamas pungad ei niikhunud. Maikuu esimese jaheda, tuulise ja erakordselt äikeseliselena. See-eest ilma tõsisemate hallaöödetega. Südasuve kuumus tabas vinduvat kevadet viimasel nädalal enne juunit. Looduses läks kiireks, lehed ja õiepungad arenesid silmnähtavalt. Viljapõllud võtsid jumet, jahedaga kasvatasid juurestikku - esimeste soojade vihmadega viskasid lehestiku põllumehe silmarõõmuks. Tänavu kehtis vanarahva ütlemine: kui kägu tuleb vitsa (st raagus, lehtedeta metsa laulma), siis saab hea vilja-aasta.

Juuni algus põhjustas pettumuse: ilmad püsisid jahedad, pilvised, hootiste vihmadega. Sajud olid õnneks ilma suure tuuleta ega lamandanud lopsakalt kasvu alustanud teravilju, nagu tavaliselt juhtus. Ja jälle kannapööre: alates 10.juunist kuni 10. septembrini (!) oli päev-päeva kõrval temperatuurinäitaja üle +20 kraadi, ööpäeva keskmine üle + 15 kraadi. Nii pikaajalist suveaega ei mäletagi.

Juulikuu oli kuiv ja leitsakuline. Mitmel pool tuli kustutada põlevaid metsi ja turbavälju. Kartulimardikatel olid pidupäevad. Sadama hakkas kuu teises pooles koos äikesetormidega. Pikaajalist põuda ei suutnud heastada tugevad vihmad, taimestik oli lihtsalt stressis.

August oli selle aastakäigu kõige hullest. Juuli lõpul alanud vihmajärgi iseloomu. Madalamatel maadel võttis vesi varajase kartulisaagi, peksis viljapõlde porisse. Varased odrad ei jõudnud mitmel pool koristusvõimalusi ära oodata ning terad läksid peades kasvama. Sama juhtus rukkipooldudel. Vihmavee kogus oli erakordselt suur- mõõdetult Tihemetsa, Tali vaatlusväljakutel üle 200 mm. Mujal Eestis - kuidas kusagil. Tormituuled-äikesed süngete pilvevallidega olid hirmuäratava väljanägemisega. Septembri algusnädal kuulus tänavu suveaega: päikeseline, päevasoojaga üle + 20 kraadi. Öösiti aga andis märku sügiseselt tugev jahedus, udu põldudel. 10.septembrist jälle kannapööre - ööd hallased, päeval tuultormi. Pidama jäid ülekaalulakalt läänepoolsed tervitused, mis vägisi tõid mõtte Pärnu ähvardavast veetõusu võimalikkusest. Septembri lõpul algas ja kestis läbi oktoobrikuu tõeline vananaistesuvi. Kasu põllumajandusele nii palju, et ülimärjad mullad tahenesid. Vastupidi ootustele läks talveks alles poolest novembrist. Mahasadanud lumi sulaks korraks vaid detsembri keskel. Paar päeva haljendasid murud erkroheliselt, seepeale mattus loodus tormi toel paksu lume alla. Vähemalt Saarde suurvalla piirides tulid jõulud nagu Lapimaal.

Kohatine jäävihm koos lumega tegi pahandust elektriliinidele, murdis metsas puid. Talv aga pidas uue aastani vapralt vastu, laskis Otepää suusavõistlusedki enam-vähem rahulikult maha pidada. Tarmukat vastupidamist ka uue aasta ilmavapustustele!

Järgneb.
Svea RANDMAA

Ülevaade 2005. a. ülemaailmsest kliimast

Keskonnaministeeriumi pressiesiteade

20. sajandi algusest on ülemaailmne pinnatemperatuur tõusnud 0,6°C - 0,7°C võrra. WMO(Ülemaailmne Meteoroloogia Organisatsioon) liikmesriikide andmetel oli 2005. aastal maapinnatemperatuur 0,48 kraadi kõrgem võrreldes 196 -1990 aastate keskmistega (14°C). Alates 1861. aastast peetakse 2005. aastat üheks soojemaks aastaks.

Suurimad kõrgema temperatuuriga alad olid Aafrikas, Austraalias, Brasiilias, Hiinas ja USAs. Samuti olid soojema vee-ga Alaska laht, Põhja-Atlandi ning troopiline India ookean.

2005. aasta oli Austraalias üks kuumemaid regioonidega võrreldes. Lisaks kuumusele teravnesid erakordselt ka kuivad

tingimused. Indias, Pakistanis ja Bangladeshis küündisid maksimum- temperatuurid 40°C ja 50°C vahele. Suvisele kuumusele lisaks koges Maroko ka talvist pakast - jaanuaris oli temperatuuri näiduks -14°C.

Üheks olulisemaks probleemiallikaks lisaks temperatuuri anomaaliale oli põud. Aafrika kuudepikkune põud avaldas mõju ka Lääne-Euroopa riikidele. 2005.a jaanuar - maikuu olid eriti kuivad Austraalia jaoks - ligi 44% piirkonnast kannatas põua all.

Kui ühed seisid silmitsi sademete puudumisega, siis teised kannatasid tugeva vihmaperioodi all. Lääne- ja Lõuna-Indiat tabas enekuumatult tugev vihmajärg ja laialilatuva uputus avaldasid hävitavat mõju miljonitele hindudele. Jätkuvad vihmad olid

tugevad nii Aasia, Euroopa kui ka Ameerika riikides.

2005.a orkaaniperiood tõi endaga kaasa 26 troopilist tormi, mis põhjustasid laastavat kahju Kesk-Ameerikale, Kariibi mere maadele ning Ameerika Ühendriikidele. Tormidest olid neliteist orkaanid, millest seitsmele omistati 3. kategooria Saffir-Simpsoni skaala järgi.

Esialgne informatsioon 2005. aasta kohta on saadud eelkõige ilmajaamade, laevade ja poide vaatlustest, mille andmeid kogusid ning edastasid WMO liikmesriikide rahvuslikud ilmajaamad, sh ka Eesti. Mahukam ajakohastatud informatsioon avaldatakse WMO poolt 2006. aasta märtsikuus.

Mart SIILIVASK

Päästeteenistuse uudised

Kuna pikka aega eelmisel aastal lehte ei ilmunud, siis teeks põgusa järeelvaate möödunud aastale.

Nagu enamikule Eesti päästeteenistustele nii ka meile algas aasta jaanuarikuise tormiga. Põhiline töö oli teede vabastamine mahalangenud puudest. Üks meie brigaad aitab puhastada Pärnu – Riia maanteed. Ise saime tormi läbi kannatada niipalju, et üks garaažide kõrval olevatest

kuuskedest murdus ja lõhkus meie katuse.

Veebruarikuu ettevõtmiste hulka kuulus Tihemetsa alevikus õppuste käigus vana ühiselamuhoone põletamine.

Märtsis lahkus Päästeteenistusest Peeter Sepp.

Aprillikuu alustasime garaažipõrandate renoveerimist, mille käigus sai põrand madalamale viidud ja uuesti valatud.

Mais toimunud kehalised

katsed sooritati edukalt.

Juunis alustasime hoovi puhkenurga ehitamisega. Teenistusest lahkusid Urmas Mesil ja Urmet Saarpere.

Juulis asusid tööle Arvo Kask ja Indrek Ennusaar. Massis põles nädalapäevad mets ja kustutustöödel olid meie meestele abiks nii Tali kui Surju abikomando mehed.

Augustis toimusid üle-eestilised Päästeteenistuste suvepäevad, kus kompleksvõistluses „Pritsumees 2005” saavutas Rene Kangur 8. koha 15 osavõtja seast.

Septembris jagas Päästeteenistus ümbruskonna koolide 1. klasside lastele suitsuandureid, maiustusi, raamatuid ja helikureid. Teenistuses alustas tööd Uno Toodu.

Oktoobris lahkus töölt Mati Ruul ja tema vahe-

tas välja Sven Koovit. Kilingi-Nõmme Päästeteenistust külastas sise-minister hr Kalle Laanet, kes lubas tuletõrjetorni remondiks raha leida. Mehed panid statsionaarselt paika kõrgsurvekompressori ja ehitasid välja pneumosüsteemi.

Koos Kilingi-Nõmme gümnaasiumiga korraldas Päästeteenistus Veski tänava taga metsas 1.-9. klassi lastele metsas tuletõrjumise ja kustutamise näitlikku õppust.

Novembris lahkusid töölt Alar Sakala ja Rene Kangur. Ühiselt külastati muusikali „Georg” Tallinnas.

Detsember oli meile jälle tõine. Et pidas sooja ilma, siis õnnestus ära vahetada torni laudis, tööd finantseeris sise-ministeerium. Detsembri lõpul toimus teenistuses üldine teadmiste kontroll.

Autoavarii Surju bussiootepaviljonis.

Aasta jooksul käisime tuld kustutamas 21 korral, avariidel 10 juhul, puid lõikasime teedelt 13 korral, mets ja kulu põles 11 korral, autod-traktorid põlesid 4 korral, prügikasti põlenguid kustutasime 2 korda ja likvideerisime ühe gaasiavarii. Muud tööd – kiirabi abistamine 4 juhul, uste avamine 2 korda ja vesi oli keldris, elektrikilp põles ja koer oli kaevus 3 korral. Õppuste sõitsime välja 18 korral.

Kindlasti tahaks tänada Kilingi-Nõmme Päästeteenis-

tuse eelmise aasta abimehi ja need on Kilingi-Nõmme Linnavalitsus, Saarde Vallavalitsus, OÜ „Tafrix”, OÜ „Hevo”, hr-d Heno Ats, Vello Allik, Rein Volt, Karl Ruukel, Otto Ruusman, Avo Sinijärvi, Peep Kaljuste, Väino Lill ja Rein Avaste.

Kõigile häid kordaminekuid uuel aastal!

Olev PAUKSON
Kilingi-Nõmme
Tugikomando pealik

Külmutusauto põleng Kilingi-Nõmme – Kanaküla teel.

Maareformi seaduse muutmise seadusega kehtestatud tähtajad

27. novembri 2005. a jõustus maareformi seaduse muutmise seadus, mille eesmärgiks on määrata erinevate toimingute läbiviimiseks tähtajad ning sätestada nimetatud tähtaegadele mittekinnipidamise õiguslikud tagajärjed. Kuna maareform on kestnud juba 14 aastat, siis on igati põhjendatud efektiivsed vahendid reformi lõpetamiseks. Kuivõrd ehitise või selle osa vallasasjana võõrandamine on võimalik kuni 2006. aasta 1. märtsini, on oluline, et ehitisealune maa saaks maareformi käigus kinnistatud.

Eelkõige puudutavad muudatused maa erastamise õigustatud isikute toiminguid. Kui seni ei ole erastamise õigust omavale isikule üldjuhul erastamiseks vajalike toimingute tegemiseks tähtaegu kehtestatud, siis sellise kitsaskoha maareformi seaduse muutmise seadus likvideerib. Sätestatakse kindlad tähtajad, mille jooksul peab isik tegutsema. Kui isik ei tee seaduses sätestatud aja jooksul vajalikke toiminguid, kaotab ta maa erastamise õiguse.

Kui kaua saab esitada maa ostueesõiguse erastamise avaldusi?

27. novembril 2005. a jõustunud muudatustega kehtestatakse maa ostueesõigusega erastamise avalduste esitamise lõpptähtajad, mis on seotud ehitise või selle osa vallasasjana võõrandamise võimaluse lõppemisega 2006. aasta 1. märtsil.

Maareformi seaduse muutmise seadusega ei ennistatud erastamise tähtaegu ning seetõttu saab erastamise avaldusi esitada vaid isik, kes omandab ehitise vallasasjana ning ehitise eelmine omanik ei ole maa ostueesõigusega erastamise avaldust esitanud.

Nimetatud isikutel on õigus maa ostueesõigusega erastamise avaldus esitada kolme kuu jooksul pärast ehitise omandamist, kuid mitte hiljem kui 2006. aasta 1. märtsil.

Ehitise teenindamiseks vajaliku maa erastamiseks tuleb ehitise vallasasjana omandanud isikul avaldus esitada hiljemalt 2006. aasta 1. juunil. Seega pärast 2006. aasta 1. märtsi ei saa enam taotleda maa erastamist ehitise teenindamiseks vajalikust maast suuremas ulatuses.

Katastriüksuse moodustamise tellimiseks on kehtestatud kolmekuuline tähtaeg

Maa erastamine eeldab isikupoolset tegutsemist. Kuivõrd katastriüksuse moodustamiseks tellimuse esitamine on maa taotleja ülesanne, on maa erastamise menetluse vältimiseks nimetatud toimingute teostamiseks kehtestatud tähtaeg.

Muudatuste kohaselt on erastamise õigust omav isik kohustatud esitama litsentseeritud maamõõtjale tellimuse katastriüksuse moodustamiseks kolme kuu jooksul koha-

liku omavalituse poolt koostatud ostueesõigusega erastatava maa piiride kulgemise ettepaneku saamisest.

Kuna praktikas on paljudel juhtudel maa erastamine soikunud just isiku tegevuse tõttu, siis näevad muutmise seaduse rakendussätted ette, et kui isik on piiride kulgemise ettepaneku saanud kohalikul omavalitsuselt enne muudatuste jõustumist (so enne 27.11.2005), tuleb tellimus katastriüksuse moodustamiseks esitada kolme kuu jooksul muudatuse jõustumisest arvates, s.o 2006. aasta 27. veebruariks.

Sama tähtaja jooksul on kohustatud katastriüksuse moodustamise tellimuse esitama maareformi seaduse § 23¹ ja § 23² alusel põllumajandus- ja metsamaa erastamise õigust omavad isikud, kes ei ole vastavalt maa erastamise korraldaja poolt tehtud ettepanekule seni nimetatud tellimust esitanud.

Maa ostu-müügilepingu sõlmimisele on kehtestatud tähtajad

Paljudel juhtudel on maa erastamise menetlus soikunud seetõttu, et isik ei tule maa ostu-müügilepingut sõlmima. Seetõttu on seadusandja pidanud vajalikuks kehtestada tähtaja ka nimetatud toimingute tegemiseks.

Maa ostu-müügileping tuleb sõlmida kolme kuu jooksul maa erastamise otsuse jõustumise või enampakkumise tulemuste kinnitamise päe-

vast arvates.

Kui maavanem on maa ostueesõigusega erastamise korralduse vastu võtnud enne muudatuste jõustumist (s.o enne 27.11.2005), antakse erandina erastamise õigust omavale isikule õigus sõlmida maa ostu-müügileping seitsme kuu jooksul muudatuste jõustumisest, so hiljemalt 2006. aasta 27. juunil.

Seitsmekuuline tähtaeg on rakendatav ainult maa ostueesõigusega erastamise korral. Muudel juhtudel, st piiratud või avalikul enampakkumise või vaba põllumajandus- ja metsamaa erastatava maa puhul, tuleb isikul maa ostu-müügileping sõlmida kolme kuu jooksul muudatuste jõustumisest arvates, so hiljemalt 2006. aasta 27. veebruaril, kui seadusega ei ole sätestatud varasemat tähtaega.

Kes tähtaegselt ei toimetata, kaotab maa erastamise õiguse

Kui isik ei esita erastamise avaldust, ei telli katastriüksuse moodustamist või ei sõlmi maa ostu-müügilepingut muudatustega sätestatud tähtaegade jooksul, ei ole tal võimalik saada maa omanikuks maareformi käigus.

Kui erastamise õigust omav isik ei tee tähtaegselt maa erastamiseks vajalikke toiminguid, kaotab ta maa erastamise õiguse ja maa erastamise menetlus lõpetatakse. Juhul kui maal asub ehitise, jäetakse ehitise teenindamiseks vajalik maa riigi omandisse ja

maale seatakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras hoonestusõigus ehitise omaniku kasuks.

Maa tagastamise nõudeõiguse pärijale kehtestatud tähtaeg

Maa tagastamise nõudeõiguse pärimise regulatsiooni lisatakse maa tagastamise nõudeõiguse pärinud isiku kohustus esitada pärimisõiguse tunnustus kohalikule omavalitsusele üheksa kuu jooksul arvates pärandi avanemisest.

Kui pärimisõiguse tunnustust tähtaegselt ei esitata, siis tagastamise menetlus lõpetatakse ning kompenseerimise menetlust ei alustata.

Kui pärand on avanenud enne maareformi seaduse muutmise seaduse jõustumist (so enne 27.11.2005), peab nõudeõigust pärinud isik või nõudeõiguse pärinud isik esitama pärimisõiguse tunnustuse kohalikule omavalitsusele üheksa kuu jooksul muudatuste jõustumisest, so hiljemalt 2006. aasta 27. augustil.

Palume kõikidel isikutel arvestada maa erastamiseks kehtestatud tähtaegadega ning teostada vajalikud toimingud.

Samuti kutsume üles maa tagastamise nõudeõiguse pärinud isikuid pöörduma notari poole pärimisõiguse tunnustuse saamiseks, et oleks võimalik see tähtaegselt esitada maa asukohajärgsele kohalike omavalitsusele.

Tähelepanu ettevõtjad!

Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus ning Saarde Vallavalitsus korraldavad
7. veebruaril algusega kell 17:00
Kilingi-Nõmme klubis

INFOSEMINARI ETTEVÕTJATELE

Käsitletavad teemad:
- Riiklikud tugiteenused ettevõtjatele
- Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse teenused
- Alustavate ettevõtjate starditoetus
- Nõustamistoetuse programm
- Koolitustoetuse programm
- Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamise programm
- Ekspordiplaani programm
- PRIA meetmed

Kliendipäeva viivad läbi Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse konsultandid.

Seminar on tasuta.

Info ning eelregistreerimine hiljemalt 06. 02. 2006 Saarde Vallavalitsus, 449 0135, info@saarde.ee

Saarde vald Internetis:

www.saarde.ee

SAARDE LÄBI AJALOO PRISMA 79

1925. aasta.

1. detsembri seisuga elas Kilingi-Nõmme alevis 1409 elanikku – neist 641 meest ja 768 naist.

10. detsembril toimus Nõmme alevis laot.

13. detsembril toimus Pati-Nurmeotsal laot.

Detsembris andis põllumajandusministeerium rendile kultiveerimise otstarbel soomaad järgnevatest soodest: Pati vallas, Pati asulas 2 sootükki – 89,90 ha ja 8,85 ha; Lodja metskonnas, kvartal nr 66 soomaa – 89,90 ha. Maad renditi välja juurdelõigetena soode ümbruskonna kohapidajatele kui ka iseseisvate tükkidena tähtajaliseks kasutamiseks (30-40 a.), kusjuures tasuta tarvitamise aeg oli 10-20 aastat. Rentnikul jäi õigus peale nimetatud tähtaega loodud koht põliseks pidamiseks saada, kui renditingimused olid korralikult täidetud. Rentnikul oli õigus üldises korras saada maaparanduse-, ehituse- ja inventarilaenusid selleks otstarbeks määratud riiklikest summadest. Soomaade mõõtmise, planeerimise ja väljarentimise kulud jäid rentniku kanda.

27. detsembril otsustas Jäärja Ühispiimatalitus avada koorejaama Tammi talu maa peal. Koore viimise kohta Voltveti meiereisse otsustati sõlmida sellekohane leping. Koosolekul andis seletusi Pärnu instriktori M. Kaints.

28. detsembril oli suuline enam-pakkumine, kus Voltveti vallamajas anti rendile Voltveti asunduses tööstuskrunt 7,35 tiinu suuruses ühes veejõuga 36 aasta peale ja algrendiks oli 17 000 marka.

Saarde kirikus käis armulaual 3050 inimest. Sündis 124 poeg- ja 107 tütarlast. Jõuluks sai kirik elektrivalgustuse, mis koos kirikuehise lambiga 16 370 marka maksis. Saarde Majanduse Ühisus annetas kirikule 2070 marka, mille eest seinalambid osteti ja üles seati.

Saarde kirik omakorda annetas

1966 marka langenud sõdurite mälestussamba heaks ja 1131 marka Pärnu Lydia Koidula ausamba heaks.

1926. aasta.

1. jaanuaril pandi paika politseikomissaride tegevuspiirkonnad ja nii jäid politseiasutuste kujundamise määruse järgi Mõisaküla jaoskonna politseikomissari tööpiirkonda Pärnumaal Laiksaare, Tali, Jäärja, Pati, Kilingi, Vana-Kariste, Uue-Kariste, Abja, Voltveti, Laatre, Pöogle, Penuja, Polli, Karksi vallad ja Kilingi-Nõmme ning Mõisaküla alevid.

1926 - jaanuaris algas Voltveti metsakoolis praktiline õppetöö ja õppureid oli 20.

Villemson Hans (eestistatud Villemi) rentis riigilt Voltveti saeveski ja asus seda juhtima.

27. jaanuaril hakkas kehtima maakonnavalitsuse määrus, kus määrati kindlaks kohad, kus Pärnu maakonnas võis korraldada ettekandeid, lõbustusi ja näitusi. Saardes, Jäärja Alliku koolimajas, Haridusühisuse seltsimajas ja Veelikse koolimajas, Kilingi-Kikepera koolimajas, Laiksaares Põllumeeste Seltsimajas Urisaares, "Valguse" Seltsi ruumides Laiksaare-Mõisakülas, Tallis Põllumeeste Seltsimajas, Voltvetis Väljaküla koolimajas, Kanaküla koolimajas ja Zoepfeli lossihoones (praegune Tihemetsa kool) endise vabriku juures, Kilingi-Nõmme alevi Vabatahtliku tuletõrje seltsimajas.

Veebruaris asutas Minna Reut Kilingi-Nõmme esimese kompvekitööstuse, mis tegutses Pärnu tn 23 (praegune Pärnu tn 25) kuni 1940. aastani, mil see natsionaliseeriti. Põhitoodangu moodustasid karamell- ja iiriskommid.

Urisaares asutati Raamatukogu Ühing ja selle etteotsa valiti esimeheks 5. veebruaril 1878. a sündinud Joosep Luhapõld.

Toimusid metsaoksjonid Lodja ja Kilingi metskondades.

Märts. Pati valla hoolekandekoh- tu esimeheks valiti Aleksander Juut.

Märtsis ostis Vladimir Allikivi ameerika auto Ford T, mille ehitas ümber platvormmasinaks ning korraldas lõbusõite ja ekskursionee. Auto oli teine auto Kilingi-Nõmmes. Varem oli samamargilise auto ostonud Albert Ahtma, kes samuti tegeles veoteenuste osutamisega.

Hakkas kehtima vallaametnike palga- ja tööolude korraldus Pärnu maakonnas, mille kohaselt valdades kuni 1000 elanikku oli sekretäri palga alammääraks 6000 marka, 1001-2000 elanikku – 6500 marka ja 2001-3000 elanikku 7000 marka. Sellele lisandus valla poolt prii korter ühes tarvilike kõrvalruumidega, prii küte, valgustus ja võimaluse korral aia-, põllu- ehk muu maa, mille määras vallanoökogu.

8.märtsil toimus Voltveti vallamajas suusõnaline enampakkumine tööstuskohale suurusega 7,35 tiinu (1 tiin=1 1/10 ha) ühes veejõuga. Koht oli Voltvetis ja rendiaeg 36 aastaks, rent 10 000 marka.

14. märtsil toimus alevivalitsuse liikmete ja juurdekutsutud asjatundjate poolt Saarde Kõrgema algkoolimaja (Kantsi tn kool) ülevaatus. Alevivalitsust esindasid A. Oissaar, J. Rosenberg, K. Leilop ja asjatundjatenä H. Päärmann, K. Liigant ja K. Eskusson. Päevakorral oli koolimaja väärtuste hindamine, kuna volikogu soovitas maja alevile ära osta. Leiti, et maja vajab remonti ja ost on võimalik, kui on mahatingimise võimalus. Kuid lõplik otsus oli selline, et osta ka sellisel juhul, kui hindada odavamaks ei saa.

24. märtsil toimus Pärnus Supeluse tn 12 Riigimaade ülema kantseleis suusõnaline enampakkumine, kus anti rendile Kilingi-Nõmme alevi asuv kõrtsikoht (Susteri kõrts) 0,68 tiinu suuruses ühes hoonetega 12 aastaks. Alghind 35 000 marka ja kõrtsi hakkas pidama Peeter Suster.

Aprillis otsustas Saarde Majanduse Ühisus luua ümbruskonda abi-

kaupluste võrgu. Esimese kohana valiti välja Voltveti-Allikukivi. Selleks küsiti kohalikult postijaama pidajalt Jüri Seljalt maja. Esimest kauplust hakkas juhtima ja oli ka vastutav müüja Jaan Jakobson, abiline oli August Treffner. Kui algselt oli ühise peakoosolekul selle idee vastu nõukogu esimees Peeter Rand (alevi politseinik), siis kuus kuud hiljem, kui oldi müüdnud ~24 000 krooni eest kaup ja saadi puhast tulu 321,77 krooni, oldi jõutud tõeni, et kaubeldakse kasudega ja sama süsteemi tuleb edasi arendada.

Saarde Maaparanduse Ühisusel oli 1926. aastal 580 liiget ja kevadisel peakoosolekul oli üks põhilisi otsuseid, mis vastu võeti, et Kilingi-Nõmme tuleb ehitada korralik raudteejaam. Seni eksisteeris nn pooljaam ühe väikese raudteejaamakesega, kus siis toimus ainult reisijate peale ja mahalaadimine. Õige kaubajaam oli 4 km kaugusel Voltvetis, mis aga oli kaupmeestele liiga kaugel kaubaveoks alevisse. Kui oldi oma palvega Raudteevalitsusse pöördunud, tuli sealt aga eitav vastus. Ja nii ei jäänud kohalikel ärimeestel ja ettevõtetel muud tili, kui pandi rahad kokku ja tehti uus palve Raudteevalitsusele, et Kilingi-Nõmme pooljaama pannakse nüüd juba oma raha eest maha lisapaar rööpaid, et oleks võimalik kohapeal kaubavaguneid

vastu võtta. Sellega oldi Tallinnas nõus ja asi tehti teoks.

Aprillis asutati Ristikülla koorejaam, millel 27 liiget, kes omasid 97 lehma. Samal aastal pandi alus ka Jäärja Piimatalitusele - liimeid 20 ja lehmi 144 ning Laiksaare Piimatalitusele - liikmeid 24.

Tegusad olid ka Saarde Põllumeeste Seltsi ettevõtmised. Sel aastal alustas tööd nn ränd-nõustaja, kes ümbruskonna taludes jagas nõuandeid karjaareture ja majapidamise arendamisel. Riigilt renditi turbarabasid ja alustati alusturba lõikamisega. Tööd alustasid karjakontrolli ühingud ja taludes nn pullijaamad, kus tegeleti tõulise aretustööga.

Jääb pooleli.
Olev PAUKSON

E- Maksuametis saab tulusid deklareerida alates 15. veebruarist

Käes on taas aasta algus, mil paljudel meil tuleb mõelda 2005. aasta tulude deklareerimise peale. Järgnevalt on lühidalt toodud üldinfo, mida on oluline teada kõikidel, kes tuludeklaratsiooni esitavad.

Tuludeklaratsiooni 2005. aasta tulude kohta saab paberil esitada kõikides Maksu- ja Tolliameti piirkondlikes teenindusbüroodes. E-maksuameti kaudu on tuludeklaratsiooni võimalik esitada alates 15. veebruarist. E-maksuametis on lisaks eestikeelsele tuludeklaratsioonile ka tuludeklaratsiooni venekeelne vorm ja abitekstid.

Tööandjad ja teised väljamakse- te tegijad ning asutused, kellele tehud kulutusi võib maksumaksja oma tuludest maha arvata, (koolitajad, pangad, kindlustusseltsid, ametiühingud jne) peavad 1. veebruariks maksuhaldurile esitama info maksumaksjate poolt tehtud kulutuste ning neile tehtud väljamaksete kohta. Maksu- ja Tolliamet kannab need andmed eeltäidetud tuludeklaratsioonidele.

Kuna eeltäidetud tuludeklaratsioonide kasutamine tähendab kiiremat ja lihtsamat deklareerimist, tu-

ludeklaratsioonide sisestamist ning kontrollimist, soovime oodata deklaratsiooni esitamiseks kuni 15. veebruarini.

Kui e-maksuameti kaudu esitatud deklaratsioon ei vaja automaatse/esmase kontrollimise tulemusena lisakontrolli, tagastatakse enam-makstud tulumaks maksumaksja tuludeklaratsioonis märgitud pangakontole 5 tööpäeva jooksul pärast deklaratsiooni esitamist, kuid mitte varem kui 22 veebruar. Paberikandjal esitatud deklaratsioonide alusel alustatakse makse tagastamist aprillikuus.

Internetipankade klientidel avaneb laenuintresside andmete esitamise võimalus Maksu- ja Tolliametile alates 4. veebruarist.

Lisadokumentide esitamisele soovime eelistada pöördumist tööandja või kulusaaja poole (pank, haridusasutus, ametiühing, annetuse saaja). Dokumendi toomine ei kiirenda tagastusprotsessi, sest lisadokumentide sisestamine ja kontrollimine võtab aega. Tulumaks tagastatakse hiljemalt seaduses ettenähtud tähtajaks, 1. juuliks. FIEdele ja isikutele, kes deklareerisid kasu (kah-

ju) vara võõrandamisest, tagastatakse enam-makstud tulumaks hiljemalt 1. oktoobriks 2006

Tuludeklaratsiooni ei pea esitama isikud, kes on kalendriaasta jooksul saanud maksustatavat tulu ainult töölepingu alusel või avalikus teenistuses töötamisest, tegutsemisest juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmena ning ajutise töövõime- tuse hüvitisest, kui nendelt väljamaksetel on tulumaks kinni peetud tulumaksuseaduses ettenähtud summas; samuti isikud, kel puudus maksustamisperioodil maksustatav tulu või kelle maksustamisperioodil saadud tulu kokku ei ületanud maksuvaba tulu (20 400 krooni).

Kui maksumaksjal tulude deklareerimise kohustust ei ole, kuid soovitakse kasutada maksusoodustust, st. on tasutud koolituskulusid, eluasemelaenu intresse vm, siis tuleb enam-makstud tulumaksu tagasisaamiseks tuludeklaratsioon esitada.

2005. a saadud tulust võib maha arvata maksuvaba tulu 20 400 krooni. Kolme või enama lapse korral saab üks lapsevanem, hooldaja või eestkostja maha arvata täiendava maksuvaba tulu 20 400 krooni iga

kuni 17 aasta vanuse lapse kohta, alates kolmandast lapsest. Peamised mahaarvamised tulust on: eluasemelaenu intressid, koolituskulud ja õppelaenu intressid, pensionikindlustusmaksed ning pensionifondi osakute soetamiseks makstud summad, seaduses nimetatud isikutele tehtud kingitused ja annetused ning makstud ametiühingu sisseastumise- ja liikmemaksud, residendist füüsilisele isikule makstud elatis (kui see kuulub maksumaksjale kui elatis, mida füüsilisele isikule saab kohtuotsuse, kohtumäärusega kinnitatud kokkuleppe või pooltevahelise notariaalselt kinnitatud kokkuleppe alusel).

Ka lasteaiatastu on kulu, mille pealt on võimalik tulumaksu tagasi saada. Toiduraha ei ole koolituskulu ning seda tulust maha arvata ei saa.

Tähele tuleb panna seda, et tulust saab mahaarvamisi teha ainult siis, kui aasta jooksul on saadud maksustatavat tulu. Koolituskulude mahaarvamisi saab deklareerida ainult koolituskulu eest tasunud isik. Õppealaenu intresse saab oma tulust maha arvata neid tasunud isik või tema residendist vanem.

Maksumaksja tulust saab eluase-

melaenu intressi, koolituskulu sh õppelaenu intressi ning kingitusi, annetusi ja ametiühingumakseid kokku maha arvata kuni 50 000 krooni, kuid mitte rohkem kui 50% tulust. 2004 aastal oli piirsummaks 100 000 krooni, kuid mitte rohkem kui 50% tulust.

Alates 2005. aastast võetud eluasemelaenu korral saab laenuintressi soodustust, kui eluase soetatakse maksumaksjale endale. Enne 2005 aasta 1. jaanuari sõlmitud laenu- või liisingilepingu korral saab intressisoodustust kasutada ka siis, kui eluase soetatakse abikaasale, vanematele või lapsele.

Infot ja abi saab Maksu- ja Tolliameti piirkondlike maksu- ja tollikeskuste teenindusbüroodest ja infotelefonilt 1811, mis töötab argipäeviti 1.-14. veebruarini 8.00-18.00 ja alates 15. veebruarist kuni 31. märtsini 8.00-20.00.

Füüsiliste isikute maksustamise infotelefon 880 0811 töötab E-N 8.30-16.30, R 8.30-15.30, e-post: fyysisik@emta.ee.

Hannes UDDE
Maksu- ja Tolliameti teenindusosakonna juhataja asetäitja

Kilingi-Nõmme konstaablijaoskonna 2005. a töötulemustest ning edasistest plaanidest

Kuritegude analüüs ja tendentsid

2005. a oli meie teeniduspiirkonnas enamlevinud kuriteoliigiks varavastased kuriteod. 2006. a prognoositav tendents – varavastased kuriteod jätkuvad, meie eesmärgiks on nende vähendamine ja ärahoidmine. Vähenenud on vargused eluruumidest (2004. a – 16, 2005. a – 7). 2006. a on plaanis parandada koostööd korteriühistute ja allesjäänud naabrivalve sektoritega ning suuremate firmade ja ettevõtete.

2005. a pööras Kilingi-Nõmme konstaablijaoskond rohkem tähelepanu avaliku korra tagamisele, mille tulemusena ei registreeritud ühtegi avaliku korra rasket rikkumist. 2006. a on oluline hoida sama taset, kuigi sellega võib esineda probleeme, kuna töölt on lahkunud kaks konstaablit.

Teistkordselt tabatud joores juhtide arv on 2005. aastal võrreldes varasemaga vähenenud. 2006. a pöörame sellele jätkuvalt tähelepanu, selleks kaasame ka teisi politseiüksusi.

Liiklusalaste väärtegade avastamise arv on 2005. a langenud, kuna kiirusemõõtmise tehnika on moraalselt vananenud.

Avaliku korra vastu suunatud väärtegudest sooritatakse enamik kuu esimesel poolel. See tendents jätkub ilmselt ka eeloleval aastal. Seoses sellega suurendame võimaluste piires patrullide arvu kuu esimesel poolel.

Vähenenud on meile teada olevate väärtegade arv suurematel avalikel üritustel, kuna kodanike seaduskuulikus on kasvanud. Endiselt on enamlevinud väärteliigiks alkoholi tarbimisega seotud väärted. 2006. a tõhustame kontrolli baaride üle ning vajadusel teeme ettepaneku nende lahtiolekuaegu ümber vaadata, st lühendada.

Koostöövõrgustike olemasolu ja toimimine

2005. a lõpus liitusid Kilingi-Nõmme linn ja Saarde ning Tali vald üheks omavalitsusüksuseks. Enne seda toimunud koostöö peaks jätkuma ühinenud suurvalla tingimus-

tes sama edukalt. Selle märkimiseks osteti 2005. a lõpul jaoskonnale roller, et tõhustada suveperioodil järelevalvet avaliku korra üle. Jätkub koostöö koolide ja teiste lasteasutustega, meditsiiniastutustega ning suuremate ettevõtete. Oleme seadnud üheks eesmärgiks koostöö tugevdamise korteriühistutega avaliku korra ja turvalisuse tagamiseks, viia neile läbi seljalased koolitused. Suurematel avalikel üritustel tegime koostööd Kaitseliidu Saarde malevaga. Koostöö toimub ka Häädemeeeste konstaablijaoskonnaga, kus vastastikku abistame teineteist korra tagamisel avalikel üritustel.

Kogukonnale suunatud projektid

2005. a aitasime korraldada Saarde valla lastelaagri üritust – tutvumist Paikuse Politseikooliga. Sama toimub loodetavasti ka 2006. aastal.

2005. a sügisel korraldame Kilingi-Nõmme ja Tihe- mense lasteaedades politsei- teemalise joonistusvõistluse, kus parimaid autasustas Lõvi

Leo. Sama üritust tahame korraldada ka 2006. a ning laiendada seda Tali ja Surju lasteaedadesse.

2006. a loodame sobivate ilmastikuolude korral läbi viia ürituse „Perepäev jää!“ – jäärajasõiduvõistlused järvejääl.

Iga-aastaselt toimuvad maikuu Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi ja Tihe- mense Põhikooli 3. klasside õpilaste jalgrattaeksamid. Eelmisel aastal tegid rattaeksameid ka Surju lapsed, sellel aastal loodame jõuda Tali kooli.

Septembris viiakse piirkonna algklasside õpilastele läbi üritus „Kõik on uus septembrikuus“.

2005. a toimusid Kilingi-Nõmme „Euroopa kultuurikülade“ projekti raames üritused, kus osales 11 erinevat Euroopa riiki ligi 500 osavõtjaga. Kõigil üritustel tagas politsei korda. Õiguserikkumisi neil ei esinenud ning kõik jäid väga rahule.

Vajadus on 2006. a teha suuremates firmades, asutustes selgitustööd oma vara kaitsmiseks, selleks tahame kaasata turvafirmade esindajaid omapoolsete selgituste ja võimaluste pakkumistega.

Koostöös kohaliku omavalitsuse ja teiste koostööpartneritega seatud prioriteedid ja lahendatavad probleemid

- vähendada avaliku korra rikkumisi Kilingi-Nõmme konstaablijaoskonna teenindada oleval territooriumil, selgitada välja ohutegurid ning nende ärahoidmiseks kaasata kohalikke firmasid, asutusi, ettevõtteid ning üksikisikuid;

- suurendada liiklusohutust meie piirkonnas, vastavalt vajadusele ja võimalustele kaasame Lääne Politseiprefektuuri teisi korrakaitsepolitsei üksusi;

- sissemurdmiste ärahoidmiseks teha pidevalt koostööd korteriühistute, ettevõtete ja naabrivalve rakkestega.

Koostööpartnerid

Kohalikud omavalitsused ja äriettevõtted, korteriühis-

tud.

Eesmärkide saavutamiseks on vaja kaasata abipolitseinikke ning kaitseliitlasi. Vajadus on värvata 2006. a vähemalt üks abipolitseinik.

Vajalikud ühistoimingud ja -tegevused

2005. a korraldasime ettenähtust vähem politseioperatsioone, seega 2006. a tuleb neid korrapäraselt läbi viia. Politseioperatsioonidele kaasata teised politseiüksused ja abipolitseinikud.

Politsei vastuvõtuajad:

Esmaspäeviti kell 8.00-10.00 Kilingi-Nõmme konstaablijaoskonnas Pärnu t 27 - Maidur Lapp.

Teisipäeviti kell 8.00-10.00 Kilingi-Nõmme konstaablijaoskonnas Pärnu t. 27 - Kaarel Kase, Triinu Eensalu.

Politsei telefon 449 0110, politsei ööpäevaringne tasuta lühinumber 110 (Lääne PP juhtimiskeskus), 527 3321 (M. Lapp).

Maidur LAPP

Kuidas taotleda teenetemärki?

Eesti iseseisvuspäev 24. veebruaril pole enam mägede taga. Avalikkuse mõtted liiguvad üha enam presidendi piduliku vastuvõtu ja teenetemärkide saajate suunas. Arvamusi on nii- ja naasuguseid. Mind ajendas mõtteavalduseks ühe tuntud meediategelase arutelu raadios, kui juhuslikke ja tühi- seid isiksusi ikka igal aastal autasustatakse. Selle arvamusega ma ei nõustu.

Esitakse pole õiglane hinnata kaasmaalase teeneid pelgalt uduse ettekujutuse alusel tema elust ja tööst. Teiseks - teenetemärgi taotlemine käib läbi seadusandluse paragrahvide, läbi mitmest valikusõelast enne presidendi silme ette sattumist. Muidugi, kui ta sinna

üldse jõuab. Taolise kadalipuredeli olen pulkhaaval läbinud, tulemust kahjuks veel ei tea. Ehk huvitab see teekond teisigi, arvestades, et 2007. a teenetemärkide saamiseks taotluste esitamise aeg kestab vaid 1. septembrini s.a. Enne seda tuleb aga palju teha...

Ülevaate seadusandlusest saab Riigi Teataja vastavalt lehekülgedelt „Teenetemärkide seadus“. Seal on kirjas, millistel juhtudel millised teenetemärgid on ette nähtud. Nii et tuttavat sõbrameest heast peast aurahaga rõõmustada ei saa. Edasi on sätestatud taotluste esitamise kord, kätteandmine, isikute nimekiri, kellele taotlused tuleb (võimalikult vara!) adresseerida. Viimased teevad oma valikud paljude laekunud ettepanekute hulgas

ja saadavad kandidaatide toetuskirjad (koos soovituskirjadega!) Vabariigi Presidendi Kantseleile. Teenetemärkide Komitee vaatab taotlused läbi ja kas nõustub või mitte (igapäev koht eraldi) edasi andma need presidendile otsustamiseks. Sõelale jäänud vaatab üle presidendi silm ja väljavalitu kinnitab ta oma allkirjaga.

Näpunäiteks taotluste esitajatele: alustada varakult soovituskirjade kogumisega oma valitud kandidaadi tegevuse või elutöö tõestamiseks. Mida enam, seda parem. Ärge unustage ühingute, organisatsioonide toetust oma kandidaadile hankida!

Svea RANDMAA

Spordielu Saardes

Saarde vallas remonditi 2005. aastal Tihe- mense spordihoone. Vahe- tati aknad, soojustati seinad, hoone sai uue katuse.

Valla elanikele on võimalik avatud järgmistel aegadel:

Esmaspäev
18.00-20.00 võrkpall
Teisipäev
17.00-19.00 lauatennis
18.00-20.00 korvpall
Kolmapäev
17.00-18.00 võrkpall
18.00-20.00 täiskasvanute treening (india, sulgpall jm)
Neljapäev
17.00-19.00 lauatennis
18.00-20.00 korvpall
Reede
16.00-20.00 lauatennis, koroon

Lisaks on avatud **jõusaal** esmaspäevast reedeni kell 17.00-19.00.

Nädalavahetustel toimuvad spordihoones võistlused.

22. jaanuaril algusega kell 10.00 toimus korvpalli vabavõtte võistlus. Kõigil oli esmalt 2 x 10 viset. Tulemused: kuni 14-aastased I koht Tanel Tursk, II koht Mikk Meeras, III koht Ringo Vainlo. 14-19 aastased I koht Jaak Talts, II koht Marek Kartau, III koht Ahti Kase. Mehed I koht Enn Pruul, II koht Avo Tursk, III Aarne Kartau.

Noppeid eelmise aasta lõpust

26. detsembril toimus jõuluturniir koroonas. Osavõtt oli üllatuslikult rohkearvuline. Nooremas vanusegrupis võitis Sten Kasela, teiseks tuli Aare Kartau, kolmandaks jäi Kristjan Pahk.

Täiskasvanutest osales 18 võistlejat. Meeste paremusjärjestus: Aivar Pedajas, Ülo Liblik ja Ivo Oro. Naistest oli parim Viire Talts, kes saavutas üldarvestuses kuuenda koha.

28. detsembril oli lauatenniseturniir lastele. Esikoha saavutas Aare Kartau, teiseks jäi Karel Kase, kolmas Jaak Talts. Tüdrukutest saavutas parima tulemuse Pille-Riin Saarepere.

Igal kuul toimuvad spordihoones erinevad võistlused, millest on võimalik osa võtta kõigil soovijatel.

Veebruaris on kavas avada ujula.

JÄLGIGE REKLAAMI!

Avo TURSK
Päevakeskuste, kultuuri- ja spordikeskuste juhataja

Valitsus kiitis heaks uue metsaseaduse

12. jaanuaril kiitis Vabariigi Valitsus heaks Keskkonnaministeeriumi esitatud metsaseaduse eelnõu ning esitab selle vastuvõtmiseks Riigikogule. Uue metsaseaduse põhi- eesmärk on tagada metsade kaitse ja nende säästev majandamine.

Uue seaduse taotlus on, et metsa majandamisega seonduv negatiivne mõju (nt raiumine valedes kohtades) väheneb ja positiivne mõju (nt paremad elutingimused metsali-

kidele, suurem tööhõive, mitmekülgsem metsakasutus) suureneb.

Suurimad uuendused võrreldes kehtiva seadusega on seotud metsaomanikele piirangute eest hüvitiste maksmisega, uute toetuste rakendamisega, metsa uuenduse nõuete karmistamisega (sh tagatisraha kohaldamisega teatud metsatüüpide puhul) ning raievastustega. Samas tagab seadus võimalused metsa ökonoomseks majandamiseks ja kait-

seks ning metsasektoriga seotud sotsiaalsete ja piirkondlike eesmärkide täitmise.

„See seadus on säästva metsanduse seadus ja kompromiss paljude huvide vahel. Oleme lähtunud põhimõttest, et tasakaalus oleks nii tänased kui pika-ajalised huvid, nii metsatööstuse ja metsakasvatuse kui looduskaitse huvid,“ märkis keskkonnaminister Villu Reiljan.

Metsaseaduse eelnõu kohaselt sätestatakse metsasea-

duses metsa korraldamise ja majandamise ning metsanduse suunamise ja riigimetsa majandamise põhimõtted, mis on vajalikud metsa kui ökosüsteemi kaitseks ja säästvaks majandamiseks.

Peamised sihtrühmad, keda seadus mõjutab, on metsaomanikud (ca 60 000) ja metsa majandajad, samuti neile teenust pakkuvad ettevõtjad (metsakorraldajad, nõustajad, puidu varumise ja veoga tegelevad ettevõtted). Laiemalt

mõjutab seadus ettevõtjaid, kes tegelevad turismi või puidutööstusega.

„Seaduse efektiivne rakendamine tagab igale Eesti kodanikule, et metsa ei jää ka edaspidi vähemaks, seda majandatakse elavaid liike ja nende elupaiku säästes, paraneb metsade tervislik seisund, igal metsaomanikul on võimalus oma metsa majandada ökonoomselt ja sa-

mas on kõigil võimalus iga- üheõiguse alusel metsas puhkamas käia,“ lisas keskkonnaminister Villu Reiljan.

Mart SIILIVASK
Keskkonnaministeeriumi pressiesindaja

ÕNNITLEME!

jaanuarikuu juubilare

85. sünnipäeval

Vassili Statsenko
Hilda Uljas

80. sünnipäeval

Anna Lilleleht
Lehta Nõmm
Linda Tiidermann

75. sünnipäeval

Elli Absalon
Lille Kuusk
Leili Pannel
Vilma Rannamäe
Ilmar Viik

70. sünnipäeval

Maret Jaakson
Virve Mardu
Linda Nõmm
Kalju Päärman
Jüri Rätsep
Endel Tamm

65. sünnipäeval

Erika Lindov

60. sünnipäeval

Tiina Ainsar

Saarde Vallavalitsus

SPORDIUUDISED

Pärnumaa talimängudel

2006. a. Pärnumaa talimängudel saavutasid koroonamängijad 3.koha, võistkonnas mängisid Roland Leesi, Aivar Pedajas, Viire Talts, Jaak Talts ja Mari-Liis Talts.

Eesti valdade talimängudel

2006. a. Eesti valdade talimängudel sai Tartu alagrupi edasi finaali malevõistkond, kus mängisid Sten Kasela, Eiki Lehemets, Viire Talts, Silver Kiviselg ja Mary-Heleen Lillemäe. Tamsalusse finaali pääsesid ka lauatennisemängijad, koosseisus Arne Kartau, Raul Tammist, Anne Gorbunova, Aare Kartau ja Pille-Riin Saarpere. Samas koosseisus võisteldi ka Pärnumaa talimängudel.

Eiki LEHEMETS

Saarde valla meistrivõistlused koroonas

3. detsembril 2005. a toimusid Tihemetsa spordihoones Saarde valla meistrivõistlused koroonas.

Noortest kuni 16 aastastest võitis Aare Kartau, teiseks tuli Mikk Meeras ja kolmandaks Jaak Talts.

Täiskasvanutest tuli Saarde valla meistriks ja võitis karika Roland Leesi, teiseks tuli Raul Tammiste ja kolmandaks Taivo Raid.

Avo TURSK

Kui ilm läheb külmaks...

- + 20 Kreeklased panevad kampsunid selga.
- + 15 Havailased lülitavad kütte sisse (kellel on).
- + 10 Ameeriklased värisevad. Venelased istutavad kurke.
- 0 Ameerikas külmub vesi. Venemaal vesi pakseneb.
- 5 Prantsuse autod ei käivitu.
- 10 Planeerite puhkust Sharm el Sheikis.
- 15 Kass ronib voodisse. Norralased panevad kampsunid selga.
- 17 New Yorgi majaomanikud lülitavad kütte sisse. Venelastel viimane piknik.
- 20 Ameerika autod ei käivitu. Alaskal pannakse T- särgid selga.
- 25 Saks autod ei käivitu. Havailased on välja surnud.
- 30 Poliitikud hakkavad rääkima kodututest. Kass poeb teie pidpaamasse.
- 35 Liiga külm, et mõelda. Jaapani autod ei käivitu.
- 40 Planeerite kahenädalast vanniskäiku. Rootsi autod ei käivitu.
- 42 Euroopas jääb liiklus seisma. Venelased söövad pargis jäätist.
- 45 Kreeklased on välja surnud. Poliitikud teevad midagi kodutute heaks.
- 50 Ripsmed jäätuvad, kui silmi pilgutate. Alaskal pannakse vannitoa aknad kinni.
- 60 Jääkarud emigreeruvad lõunasse.
- 70 Põrgu külmub lõhki.
- 73 Soome *scoutspataljon* evakueerib Jõuluvana.
- 80 Juristid panevad käed oma taskusse.
- 114 Piiritus jäätub. Venelased on mornid.

Nokk jääb lahti ja saba kinni, õues -50.

Reklaami ennast!

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi katlamaja on amortiseerunud

Saarde Vallavolikogu otsustas 21. detsembril 2005 katlamaja renoveerida. Tööde teostamiseks korraldatakse konkurss. Oma nõusoleku konkursil osalemiseks on andnud 4 katlamajasid ehitavat ja haldavat firmat.

Vallavalitsus ootab hinnapakkumisi 10. veebruariks. Katlamaja peaks saama korda 25. augustiks.

KUHU MINNA MEIE LINNAS

02.02. kell 15⁰⁰ KILINGI-NÕMME KLUBIS
Maakonna laste laulukonkurss
Kaunim metsalaul.

05.02. kell 10⁰⁰ TIHEMETSASPOORDIHOONES
Saarde karikas lauamängude mitmevõistluses (male, kabe, koroon, lauatennis).
Võistlus toimub nii noortele kuni 16.a.(s.1990.a.) ja täiskasvanutele. On ka võistkondlik arvestus perekondlikult (noor + täiskasvanu).
Info ja registreerimine 2. veebruariks tel. 5566 3688.
Peakohtunik Eiki Lehemets.

11.02. kell 20⁰⁰ TALI SELTSIMAJAS
Sõbrapäevapidu.
Tantsuks mängib Ergo.
Õhtujuht Ernesto.
Pilet 50 krooni eelmügist, 70 krooni kohapeal.

17.02. kell 19⁰⁰ KILINGI-NÕMME KLUBIS
Klubi Eakas ja Invaühingu pidu.

23.02. kell 20⁰⁰ KILINGI-NÕMME KLUBIS
Kohvikõhtu.
Pääse 50 krooni.

24.02. kell 12⁰⁰ KN LIPUVÄLJAKUL
Vabariigi aastapäeva tähistamine.

15.03. kell 20⁰⁰ KILINGI-NÕMME KLUBIS
Salong Teatri estraadietendus „Päevapiltnik”.
Pääse 50 krooni.

Alates veebruarikuust KINO Kilingi-Nõmme klubis neljapäeviti 2x kuus!
JÄLGIGE TÄPSUSTATUD REKLAAMI!

Tähelepanu lauamängijad!

5. veebruaril 2006. a. toimub

Tihemetsa spordihoones algusega kell 10.00

„Saarde karikas" lauamängude mitmevõistluses (male, kabe, koroon, lauatennis).

Võistlus toimub nii noortele kuni 16.a.(s.1990.a.) kui ka täiskasvanutele.

On ka võistkondlik arvestus perekonniti (noor + täiskasvanu).

Info ja registreerimine 2. veebruariks tel. 5566 3688.

Peakohtunik Eiki Lehemets.

Kilingi-Nõmme Kommunaal annab teada

Võlglaste OÜ Kilingi-Nõmme Kommunaalile, kes ei ole tasunud kommunaalteenuste eest kolme järjestikuse kuu jooksul (alates 1. oktoobrist 2005.a.)

nimi	aadress	summa
Schults, Astrid	Aia 5-4	3974.25
Kielas, Aivo	Aia 5-17	2843.10
Vinogradova, Piret	Aia 7-16	2451.00
Nõmm, Asta	Aia 7-14	284.00
Lemmik, Marika	Aia 13-10	545.80
Jürimäe, Dea	Kiriku 5-6	356.00
Suurkuusk, Ölme	Nõmme 17-11	502.00
Rood, Heli	Nõmme 19-6	4464.70
Kikas, Sulev	Piiri 3	260.00
Sakala, Signe	Pärnu 2-1	200.00
Karula, Reinhold	Sambla 2-3	663.60
Piisang, Evi	Pärnu 89-1	803.05
Moist, Pernalt	Pärnu 89-4	354.60

Asutustest ei ole oma võlgu suutnud tasuda
OÜ Kilingi-Nõmme Auto 1341.90
Hallopi Kaubandus OÜ 32694.20
Ankru Baar 1295.80

„Vanaturu Äri” ostab ja võtab müügile vanavara

Oleme avatud Turuplats 1
E-L 10.00-14.00 Telefon 449 2104

Lugupidamisega OÜ Vanaturu

Hansa Kaardid

Hansapanga krediitkaartidega on iga päev pidupäev!

Kui Teil juba krediitkaart taskus, siis ärge jätke võimalust kasutamata... Iga ostuga kogute automaatselt väärtuslikke preemiapunkte, mille eest saate valida toredaid ja hinnalisi kingitusi. Auhindade hulgast leiab endale igaüks midagi ihaldusväärset alates kinkekaartidest kuni uhke koduelektronika ning tasuta reisipakkumiseni välja.

Iga krediitkaardiga makstud 100 krooni eest arvestame meie Teile ühe preemiapunkti. Kui Teil juba ports punkte kogutud ja kingitus välja valitud, siis andke meile sellest teada. Oma soovi saate edastada internetis www.hansa.ee krediitkaartide alajaotuse all asuva preemikataloogi kaudu. Samalt leheküljelt leiata ka kõik Preemiprogrammi tingimused.

Kasutage oma krediitkaarti ja koguge punkte, sest väärt kingid juba ootavad.

Kui Teil veel krediitkaarti pole, siis saate selle hõpsasti taotleda kui astute läbi lähimast Hansapanga kontorist. Valikus on nii igapäevaseks arveldamiseks sobilikke interressivaba kasutusvõimalusega kui ka pikema tagasimakseperioodiga ning suurema krediidilimiidiga krediitkaarte. Tulge vaid ja küsige ning üheskoos leiame kindlasti sobivaima.

Väljaandja: Saarde Vallavalitsus
Tel.: 449 0135

Toimetaja: Ahti Seller
Tel.: 449 0134
E-mail: ahti@livonia.ee

Korrektuur: Ille Varner

Trükk: kaks & pool
Tel.: 443 3703
www.pajoprint.ee

Kuulutuste vastuvõtt: Saarde Vallavalitsus
E-R kl. 8.00 – 16.30